

Parki narodowe województwa małopolskiego

Małopolska to region niezwykle, szczególnie pod względem przyrodniczym. Fantazyjne ostańce i gorące piaski pustyni, malownicza wstęga Wisły i wdzierający się między skały Dunajec, zielone Beskidy i nagie tatrzańskie szczyty, mroczne jaskinie i huczące wodospady... Aż 53% powierzchni Małopolski objęto ochroną przyrodniczą: utworzono tu 6 parków narodowych, 11 krajobrazowych, 10 obszarów chronionego krajobrazu i 84 rezerваты. Jest tu też 2189 pomników przyrody. Dwa obszary – Babiogórski i Tatrzański Park Narodowy – uznano również za rezerваты biosfery UNESCO, miejsca unikatowe w skali światowej, o niepowtarzalnych walorach przyrodniczych.

Ojcowski Park Narodowy, najmniejszy powierzchniowo w Polsce, kryje niezwykle bogactwo geologiczne, przyrodnicze i kulturowe. Utworzony w 1956 r., objął ochroną doliny Prądnika i Sąspowską oraz kilka niewielkich wąwozów. Walory tego terenu dostrzeżono już w XIX w., do czego niewątpliwie przyczyniła się bliskość Krakowa. Bajkowość krajobrazu – kaniony o urwistych ścianach, sterczące igły skalne, grupy ostańców – to wynik destrukcyjnej działalności wody. Budujące Jurę skały wapienne stosunkowo łatwo ulegają rozpuszczeniu przez opady, a proces wyflukiwania wapienia trwający miliony lat zaowocował zadziwiającymi formami. Najbardziej spektakularna jest Dolina Prądnika – galeria krasowych dzieł. Spotkamy tu wysokie, na kilkadziesiąt metrów, skały o fantazyjnych kształtach, wywierzyska (źródła krasowe) i mnóstwo jaskiń (ich liczbę w parku szacuje się na ponad 400).

Tatrzański Park Narodowy. Ten jeden z największych parków w naszym kraju, obejmuje zasięgiem całe Tatry Polskie oraz fragment Podhala. Tatrzański Park Narodowy powstał w 1955 r., ale ideę zastosowania tu tej najwyższej formy ochrony wysunięto już pod koniec XIX w., zaraz po założeniu pierwszego na świecie amerykańskiego parku narodowego w Yellowstone. Śnieżne Góry, jak wieki temu nazywano Tatry – jedyny w Polsce masyw o charakterze alpejskim – budzą zachwyt i respekt. Z jednej strony to ostre granie, urwiste turnie, kominy i kotły polodowcowe, w których kłębią się chmury, a śnieg zalega przez całe lato, z drugiej – malownicze doliny potoków i rozległe polany reglowe, na których wciąż wypasa się owce. Z przyrodniczego punktu widzenia Tatry to jeden z najcenniejszych terenów naszego kraju. Zdecydowało to o włączeniu parku nie tylko do sieci Natura 2000, ale także do uznania go przez UNESCO za rezerwat biosfery (łącznie ze słowackim Tatrzańskim narodnym parkom), co świadczy o unikatowości tego obszaru w skali świata.

Pieniński Park Narodowy. Niewielkie, urwiste Pieniny to perła pośród karpaccich pasm górskich. Zbudowane z wapiennych, kredowych i jurajskich skał, odznaczają się niezwykle charakterystyczną rzeźbą. Park obejmuje najbardziej interesującą część gór – wyodrębniające się niby strome wyspy Pieniny właściwe. Teren ten chroniono już przed II wojną światową, choć pod dzisiejszą nazwą park istnieje dopiero od 1954 r. Przepaściste turnie, skałki, wąwozy i przecinająca pasmo, przepiękna przełomowa dolina Dunajca tworzą zakątek pełen tajemniczego uroku. Najwyższym szczytem parku jest Okrąglica leżąca w masywie Trzech Koron (982 m n.p.m.).

Babogórski Park Narodowy. Na wpół dziki, wyniosły masyw Królowej Beskidów, jak często zwie się Babią Górę, objęto ochroną jako park narodowy w 1954 r. Niezbyt rozległe, ale wysokie pasmo (najwyższe w Beskidach Zachodnich) już z daleka przyciąga wzrok. Północne zbocza, poznaczone żlebami i rumowiskami skalnymi, opadają stromo w dół, południowe natomiast, bardziej wypłaszczone, schodzą dość łagodnie w doliny. W masywie najwyższym wierzchołkiem jest Diablak (1725 m n.p.m.). Przez grzbiet Babiej Góry biegnie Europejski Dział Wodny. Oznacza to, że wody spływające z północnych stoków masywu trafiają do Bałtyku, a te z południowych – do zlewiska Morza Czarnego. Doskonale zachowana wysokogórska przyroda, z kompletną strefowością, była powodem włączenia Babogórskiego Parku Narodowego do sieci Natura 2000, a w 1977 r. do uznania go przez UNESCO za rezerwat biosfery. Do tych ostatnich zaliczane są jedynie tereny unikatowe w skali świata, niezakłócone działalnością człowieka.

Gorczański Park Narodowy obejmuje zasięgiem centralną i północno-wschodnią część masywu Gorców należącego do Beskidów Zachodnich. Park powołano do życia w 1981 r., a tworzą go dwa główne grzbiety biegnące od Turbacza (1310 m n.p.m.) w kierunku szczytu Gorc (1228 m n.p.m.) i w kierunku szczytu Kudłoń (1276 m n.p.m.). Najwyższe wzniesienie parku to Jaworzyna Kamienicka (1288 m n.p.m.). Niezbyt wysokie góry są bardzo atrakcyjne krajoznawczo, a liczne szlaki i ścieżki tak różnorodne, że każdy znajdzie tu coś dla siebie. Teren został włączony do sieci Natura 2000, występują tu bowiem rzadkie w skali europejskiej ptaki: głuszec, dzięcioł białostrzygi, sóweczka i puszczyk uralski.

Magurski Park Narodowy. Utworzony w 1995 r. park obejmuje zasięgiem centralną część Beskidu Niskiego: pasmo Magury Wątkowskiej i niższe wzgórza leżące na południe od niej, blisko granicy ze Słowacją. Tylko nieliczne wzniesienia przekraczają tu 800 m n.p.m., a najwyższy szczyt – Wątkowa – ma 847 m n.p.m. Malowniczości dodają tym terenom zakola i przełomy Wisłoki, a także jej dopływy, które głęboko rozcinają zbocza południowej części parku. Magurską ostoję, a właściwie jej otulinę, wyróżniają też niezwykle piękne zabytki kultury: łemkowskie cerkwie.